

## Polgári, vagy katonai vezetés?

**M**árcius 15 egy olyan esemény napja, amely örökre megmarad a magyar nemzet és ezen belül a székelység történelmében. Az 1848 márciusában Pesten kitört forradalom és szabadságharc, valamint az ezt megelőző bécsi megmozdulás eszméi gyorsan terjedtek Erdély-szerte is.

Először a kolozsvári és marosvásárhelyi értelmiségiek és kancellisták (egyetemisták) próbáltak olyan lépéseket tenni, amelyek nyomán kialakulhatott egy évtizedekig tartó uralkodói rendszerrel szembeni ellenállás. Ez idő alatt Erdély, mint különálló fejedelemség a Habsburg birodalom alárendeltségéhez tartozott. Így a polgári, valamint a katonai irányítást a császári megbízottak gyakorolták. Az erdélyi főkormányzó, Teleki József, aki egyben a polgári közigazgatási szervezet első vezetője, Puchner osztrák tábornok pedig az összes erdélyi haderők, s így a székely ezrednek is főparancsnoka volt. Mint a hatalom kiszolgálói, közösen igyekeztek minden mozgalmat megakadályozni, vagy azok kialakulását fékezni. Ezt kisebb-nagyobb mértékben sikerült elérni, azonban a forradalmi hangulat olyan méreteket öltött, amit teljes mértékben lehetetlen volt megakadályozni. Csík-, Gyergyó- és Kászonszékben így alakult ki egy fura helyzet, amikor a közigazgatás, de a népesség is megosztott a kétféle hatalom között. A régebbi időkben is volt ilyen helyzet, de a forradalom kitörése óta még erősebben álltak szembe egymással. Gyakorlatilag nem tudták, melyik oldalt képviseljék. Megtörtént az is, hogy a helyi polgári vezetők és hivatalnokok levélben kértek eligazítást

tanácsalanságuk megoldására. Így tettek például a Csíkszéki vezetők is, amikor a főkirálybíróhoz fordultak az adózási problémáikkal, vagyis kinek a rendeletét tartásuk be, a polgári hatóságát, vagy erőszakolják a népre a katonai (Puchner) parancsot. A katonai vezetés igyekszik átvenni a közigazgatást is, megakadályozva ez által a polgári élet fenntartását. Ezt bizonyítja az is, hogy a helyi bírakat a katonai századok előtti esküre kötelezték, pedig azok polgári úton már megtették.

Az 1848-as év végi bizonytalanságnak Bem tábornok vetett véget, akit Kossuth az erdélyi forradalmi hadak élére nevezett ki. A tábornok december 27-én kiadott rendeletében szabályozta a forradalmi seregek működését. Leváltotta az első székely határőr gyalogezred parancsnokát, Dorstner Ferenc ezredest, és helyette Gál Sándor ezredest nevezte ki. Szervező, irányító munkáját a történészek részletesen közzétették, jelen esetben helyszűke miatt itt erre nem térhetünk ki. Mindannyian tudjuk azonban, hogy az osztrák és segítségükre siető orosz seregek ellen a forradalmi erők nem tudtak felülkerekedni, s így megadásra kényszerültek. Ennek ellenére az erdélyi székelység bebizonyította, hogy a nemzeti szabadság és egység érdekében hazafias kötelességének tartotta a forradalmi harcokban való részvételt.

*Németh Szilveszter*

Forrás: Csíkszék az 1848-49-es forradalom és szabadságharc idején. Korabeli források.

Sajtó alá rendezte

Pál-Antal Sándor, Csíki Székely Múzeum, 2017.

## „Ott essem el én a harc mezején”

Petőfi Sándor

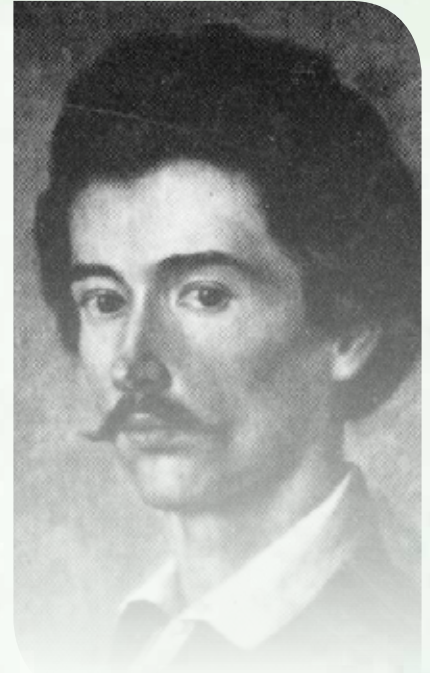
Bem még Marosvásárhelyen megparancsolta a költőnek, hogy maradjon hátra, tudta, hogy milyen vakmerő, féltette a bátorságát.

A költő a parancs ellenére indult a sereg után, se lova se fegyvere, még egyenruhája sem volt. Amikor a csata kezdetén Bem megpillantotta, haragosan rászólt, hogy térjen vissza azonnal, de ezt Petőfi nem tette. Azután a csatatér különböző pontján látták. A seregek három helyről figyelték az ellenséget: Segesvárról, Fehéregyházáról, Héjjasfalváról. Az ütközet elején a költőt a Fehéregyházán Segesvár felé az országút mellett látták utoljára. Fél óráig egy árokhíd karfáján könyökölt. Később a tüzerekhez ment, amikor egy lecsapódó ágyúgolyó porfelhőbe takarta.

Az ellenséges orosz támadás egyszerre három oldalról történt. Tehát hasztalan lett volna a védekezés. Ami ezután következik hökkentő fehér üresség, de közben a védők, a kozákok gyűrűjéből próbáltak kitörni sikertelenül.

A költő délután öt órakor ismerte fel, hogy halálos veszélyben van, kezdett futni a hosszú utcájú falun. Nem bújt el a faluban katonai hűségből, de ez neki önkéntelenül a halált jelenthette. Hat órakor ért fel a faluszéli emelkedőre, ahol most az emlékmű található. A fehéregyházi forrásnál holtat találtak, de nem a költő volt, akinek a holtteste sose került elő. Két héttel azelőtt, hogy Görgey letette a fegyvert, Kossuth is emigrációba vonult.

A forradalmat leverték, de szelleme megmarad, amíg magyar ember él a Földön.



Forrásanyag: Illyés Gyula írása nyomán

Székely Sándor

### Csoóri Sándor: Anyám szavai

Köszönjük neked fiam, hogy hazajöttél,  
mert mi már olyan öregek vagyunk,  
mint fönt a padláson az a falióra  
s a mutatónk már nagyon a temető felé mutat.  
Szépszerén azt se tudjuk, csütörtök van-e, kedd-e?  
Amikor jössz, az a mi vasárnapunk.

Apád még csak-csak, ide fut, oda fut,  
de nekem már a kisajtóig is ménkű hosszú az út,  
hányszor megemlegetem azt a körtefát,  
amit a konyhaajtó elől fordított ki a bomba,  
meg tudnék benne kapaszkodni, mint most a te  
karodba.  
Talán ha bottal járnék! No még csak az hiányzik!  
Fogom inkább a söprűt, azzal botozgatok el  
a ház végéig, a kapuszájig, minthogyha dolgom volna.

Csak várni ne kéne soha! Várni levélre, híradásra.  
Ha kisiklik egy vonat, nem alszom éjjeleket -  
A múltkor is, amikor Amerikába mentél,  
a szemem belülről kisebesedett:  
eljutsz-e? visszajutsz-e? ülsz-e még ide mellém?

mert nekem minden távolság: tenger és túskebokor  
és minden repülő lezuhan, melyen te utazol.

Mondom is a doktornak: doktor úr, hogyan lehet,  
hogy én már a fölröppenő madártól is megijedek?  
és annyi havat álmodok össze-vissza:  
hókazlat, hóhegyet  
és mindegyik mögül a fiamat hallom -- igen, a köhögé-  
sédet,  
de a fekete puskacsövek és messzelátók figyelik  
lépteimet.

Talán, ha én is kelek-forgok a világban amerre te,  
nem féltelek a kilengő, magas házaktól  
s a krokodilus tavaktól se,  
a mosolygó, késes emberektől, akik bankot rabolnak  
vagy csak játszanak,  
álarc van rajtuk, mint a szüretibálos ördögökön  
s bohócos nagykalap,  
de ki szegény: akkor is fél, amikor nevetgetne,  
amikor örül,  
ki van az én szívem is verve, hét vassal körös-körül.



## Tíz éves a Dévai Szent Ferenc Alapítvány által működtetett karcfalvi napközi

A Szent Ferenc Alapítványt az erdélyi ferences szerzetesek hozták létre 1993 tavaszán azzal a céllal, hogy segítse a legkisebbeket, azokat, akikre kevésbé figyelnek. A „legkisebb” gyermekek megsegítésére, felkarolására alakult 2009 márciusában Csaba testvér támogatásával a karcfalvi napközi, melyet Kelemen Erzsébet tanárnő álmodott meg látván az iskolában, hogy több gyerek tanulási, viselkedési, beilleszkedési problémákkal küzd, nem tud felzárkózni társaihoz. A napközis feladatok elvégzését Gyenge Anna vállalta magára, aki az indulástól napjainkig szeretettel, türelemmel segíti a gyerekek mindennapjait. A gyermekek hasznosan töltik az időt a napköziben, egymásban barátokra lelnek, és miközben azt érzik, egyik napról a másikra telik az idő, egyre inkább tartalmat nyer az életük. Megtanulják tisztelni a közösséget, segíteni egymást, és mindeközben rájönnek, hogy az igazi hathatós segítség az Istentől jön, akihez mindig fohászkozhatunk, aki mindig elérhető számunkra a megtanult imádságok, élet- és hitélmények által. A napköziben a gyermekek mindennapjaiban ben-

ne van a tanulás, játék, rajz, kézimunka, megemlékezés múltunk nagyjairól, vallási ünnepeinkről, kirándulások stb. Nagyon sok érdekes, értékes tevékenységünk volt a 10 év során. Sok gyermekem tudunk segíteni sok jó ember szeretete, összefogása által. Így tudtuk biztosítani a gyermekeknek a mindennapi ételmezt, tanszert, ruhát, és szervezni a sok változatos programot, melyekkel próbáltuk szebbé, színesebbé tenni a mindennapjainkat. Örömmel és a Jó Istennek hálát adva elérkeztünk a 10. évfordulóhoz. Nevelőként hálás szívvel emlékezünk meg az elmúlt 10 év eseményeiről. A szolgálat által nemcsak hívatást kaptunk, hanem megtapasztaltuk Isten végtelen szeretetét a mindennapok apró kis élményei, örömei és a gyermekek szeretete által. Szívvel köszönjük Csaba testvér munkáját, fáradozását! Hála és köszönet mindenkinek, aki az évek során támogatta gyermekeinket, Isten bőséges áldását kérjük minden támogatónk, jótevőnk életére!

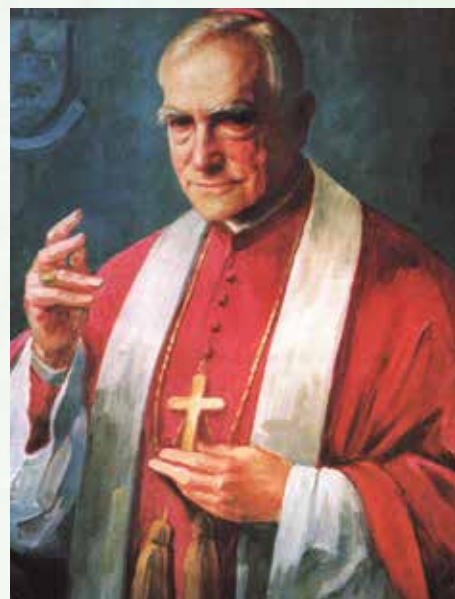
Gyenge Anna  
Szócs Anna-Mária

## Nyolcvan év elteltével

Folyó év február 10-én, vasárnap a nagymise után emlékeztünk meg Márton Áron püspökké szentelésének 80. évfordulójáról. A karcfalvi iskola tanulói, Bíró Bíborka, Péter József és Gyenge Szabolcs Nagy Veronika hitoktató irányításával a püspök gyermekkori életének egy rövid mozzanatát elevenítették fel, nagy elismerést kiváltva a jelenlévő hívek között.

Amint köztudott, 1939. február 12-én Cassulo Andrea apostoli nuncius a kolozsvári Szent Mihály templomban szentelte püspökké. Nyolcvannégy éves korában hunyt el a gyulafehérvári püspöki székházban.

*Megjegyzés: Híveinek és papjainak imádságos szeretete bizonyítékai azok az „imacsokrok”, „lelkicsokrok”, amelyeket a nagy püspök életén keresztül többnyire ünnepi alkalmakra kapott. Ebből a több száz imacsokorból nyílt vándorkiállítás Csíksomlyón és Csíkszentdomokoson, amely kiállítás, ha minden a számítások szerint történik, községünkben is látható lesz Nagyboldogasszony ünnepén.*



A close-up photograph of Pope Francis, smiling and waving his right hand. He is wearing his white papal attire, including a zucchetto and a pectoral cross. The background is blurred, showing other people in white robes.

## A pápalátogatás margójára

### Konkretizálódnak a pápalátogatás körüli tudnivalók

Amint a médiából, egyházi körökből értesültünk, Ferenc pápa ez év június 1-én Csíksomlyóra látogat, ahol az információk szerint a nap jelentős részét, mintegy öt órát a kegyhelyen tölti. Valószínű, a nyeregben pápa mobilon jár körbe, és onnan köszönti a zarándokokat. Ezt megelőzően szentmisét celebrál latin nyelven, a prédikációt pedig olasz nyelven tartja, amelyet magyar nyelvre fordítanak.

Az apostoli út részletes programjáról az alábbi sajtótájékoztatóból tudunk meg részleteket, de továbbra is figyelniünk kell az ezzel kapcsolatos tájékoztatásokat. Ami többek között figyelemre méltó, hogy a zarándokhelyre (nyeregbe) több beléptető kapun juthatunk be, ahol szigorúan ellenőriznek, és nem össze-vissza az erdőn-mezőn keresztül.

**Sajtótájékoztatót tartottak a szentatya csíksomlyói látogatását előkészítő bizottság sajtófelelősei Kolozsváron, február 27-én: Oláh Zoltán, Bodó Márta és Veres Stelian mellett az eseményen jelen volt Böcskei László nagyváradi megyés püspök is.**

**Oláh Zoltán** a sajtótájékoztató elején bemutatta az eseményre készült bannert, a logókat. Ferenc pápa nem csak Székelyföldre, hanem mind a négy magyar római katolikus egyházmegye híveihez érkezik. Böcskei László jelenléte annak nyomatékosítása, hogy a többi három egyházmegye is fontosnak tartja a pápalátogatást, és a történelmi eseménynek mind a négy egyházmegye a házigazdája.

**Bodó Márta** röviden Csíksomlyóról, a helyszín jelentőségéről beszélt, ennek történetét mutatta be az érdeklődőknek. Ugyanakkor röviden beszélt a „búcsú” jelentőségéről, emlékeztetve a jelenlevőket, hogy Jakubinyi György érsek kiterjesztette a pünkösdi búcsúnyerés lehetőségét a pápalátogatás idejére. **Veres Stelian** román nyelven beszélt a sajtó képviselőinek Csíksomlyóról, a kegyhelyről.

### A sajtóbizottság közleményben tájékoztat a tudnivalókról, ezeket Oláh Zoltán ismertette:

Amint már köztudott, Ferenc pápa június 1-én Csíksomlyóra érkezik. Szeretettel várunk minden zarándokot erre a történelmi eseményre. A plébániákon zajlik a zarándokcsoportok szervezése. Mivel nemcsak a gyulafehérvári, szatmári, nagyváradi és temesvári egyházmegyékből, hanem az egész Kárpát-medencéből érkező zarándokokkal számolunk, március 1-től megnyitjuk az online regisztrációt a **pontifex.ro** honlapon. Március 31-re tervezzük az összesítést. Ahhoz, hogy a Csíksomlyóra való utazás és a Kissomlyó hegyére való feljutás minél gördülékenyebben menjen, jó volna időben ismernünk a zarándokok létszámát. Ha szükségesnek mutatkozik, néhány nappal meghosszabbítjuk a regisztrációt.

Csoportos és egyéni regisztráció is lesz, előnyt élveznek azonban a csoportok.

A regisztrációs felületen a következő fiókok jelennek meg: **Csoportok:** csoportvezető neve, postacím, plébánia, telefonszám, e-mail cím, létszám, mivel érkezik a csoport.

**Csoportok/gyerekek/diákok/egyetemisták:** csoportvezető neve, postacím, plébánia, telefonszám, e-mail cím, létszám, mivel érkezik a csoport.

**Egyének/családok:** csoportvezető neve, postacím, plébánia, telefonszám, e-mail cím, létszám, mivel érkezik a csoport.

**Papok:** koncelebráló vagy áldoztató. Név, postacím, rítus, telefonszám, e-mail cím, egyházmegye, helység, plébánia.

**Szerzetesnök és szerzetesek:** név, postacím, telefonszám, e-mail cím, szerzetesrend, helység.

**Mozgáskorlátozottak vagy betegek kísérelőjükkkel:** kísérelő neve, postacím, telefonszám, e-mail cím, egyházmegye, helység, plébánia.



A regisztrálók e-mailben kapnak visszajelzést. A regisztráció lezárása után szektorokba osztjuk a regisztráltakat. Ezután bocsájtjuk ki a vonalkódos belépőket. A belépők egyediek lesznek. Egy belépővel egyszer lehet bejutni. A regisztráció ingyenes!

**Még néhány hasznos tájékoztatást fűzünk hozzá az eddigiekhez:**

1. Regisztráció és belépő nélkül is lehet jönni, viszont ez esetben a pápai misét maximum messziről, kivetítőn lehet követni. A biztonsági zónákba nem tudjuk őket beengedni.
2. **Önkénteseket is toboroznak.** Elsősorban székelyföldieket kérnek erre a feladatra. Csobot Györgydeák Szabolcs az önkéntesek koordinátora. Elérhetőségei: +40 (749) 059 459, csobot.szabolcs@gmail.com
3. A helyi önkormányzat és a szervezők nyomatékosan kérik, hogy **ne személygépkocsival** tervezzük az utazást. A város nem rendelkezik elegendő parkolóhellyel, ezért már május 31-től Csíkszereda le lesz zárva az autósforgalom előtt. Eddigi értesítéseink szerint június 1-én csak külön engedéllyel rendelkező személygépkocsik juthatnak be Csíkszereda területére.
4. A csoportokat a következőkről tájékoztatjuk. Minden csoport hozhat magával egy templomi/lelkiségi lobogót. Normál méretű vatikáni/közösségi és más szokásos zászlókat is lehet hozni. Ne hangozzék el olyan politikai/társadalmi üzenet, ne legyen olyan jelkép (banner, zászló), amely a szentmise, zarándoklat jellegétől idegen. Szeretnénk a korábbi évekhez hasonlóan a **csíksomlyói zarándoklatok imádságos jellegét megőrizni.**
5. Minden zarándok **biztonsági ellenőrzésen** esik át a beléptető kapuknál. Ezért kora-hajnali órákban

elkezdődnek a beléptetések. Erről a későbbiekben lesz tájékoztatás.

6. **Amit minden zarándok magával vihet:** gyógyszer, szék, esernyő, zászló és ennivaló, illetve egy minél kisebb csomag. (Borvizes palack fél literes kiszerelésben vihető). Keresik a megoldást arra, hogy ivóvíz legyen a Kissomlyó hegyén.
7. Amit biztos, hogy **nem vihetnek magukkal** a zarándokok: szűrő-, vágó eszközök. Bicska, olló, körömvágó, gyúlékony és robbanékony anyag, üveg és fegyver.

A szertatás latinul zajlik majd, az énekek magyarul csendülnek fel, a pápa olaszul szól a zarándokokhoz, amit magyarra, románra és angolra fordítunk. A kivetítőkön feliratozás is lesz román nyelven. A TVR1 élőben közvetíti az eseményt. Ezzel is meg akarjuk könnyebbíteni a hívek bekapcsolódását a szentmisébe. Mobiltelefonokon is hallgatható lesz a különböző nyelvekre történő fordítás, más-más frekvenciákon.

A sajtótájékoztatón a pápalátogatás konkrét tudnivalóit román nyelven Veres Stelian ismertette.

Újságírók kérdésére válaszolva elmondták: a biztonsági terület a Kissomlyó hegyén elég nagy lesz arra, hogy minél több személy közelebbről találkozhatson a pápával. A szentatya látogatása pasztorális jellegű, természetesen találkozni fog a világi vezetőkkel is, melytől sokan jogorvoslatot is várnak. Ugyanakkor kiemelték, hogy a regisztráció ingyenes, illetve nem kötött valláshoz.

Forrás: romkat.ro

*Szerkesztői megjegyzés: Lapzárta után értesültünk, hogy az illetékesek hasonló sajtótájékoztatót tartottak Csíkszeredában is, amelyet a Hargita Népe ez év március 1-i számában részletesen közölt.*

## Székelyföld legnagyobb kalákájára készülünk

Az egészségügyi ellátás prioritás Hargita Megye Tanácsánál, számos beruházást indítottak el annak érdekében, hogy a Csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház fejlődjön, és el tudja látni nemcsak a megyét, hanem a régiót is. A cél az, hogy a térség kórházai kiegészítsék egymás szolgáltatásait, hogy Hargita megyében az emberi élet magasabb szinten legyen védelmezve, és az orvosi szolgáltatásokért ne kelljen a megyéből elutazni.

A fejlesztések újabb lendületet vettek, amikor Csíkszereda helyi tanácsa elfogadta az övezeti rendezési tervet (PUZ) a kórház területére vonatkozóan.

– Ambiciózus tervek ezek, de hat, illetve tíz éven belül megvalósíthatóak. A fejlesztés a közszolgáltatás jegyében történik. Köszönet az RMDSZ-es politikusoknak is, akik támogatják a kórház ügyét – nyilatkozta Borboly Csaba, Hargita Megye Tanácsának elnöke.

A tervezett fejlesztések egy újabb mérföldkövet jelentenek a kórház életében. Orvoslakásokat és egy új épületet építenek, a sürgősségi ellátást kibővítik. Elköltöztetik a csíksomlyói tüdő- és fertőzőosztályt, és zöldövezettel veszik körül. Megépítik a helikopter-leszállópályát, a szolgáltatások bővítésével és a betegek számának növekedésével arányosan bővítenék a parkolót is.

Hargita Megye Tanácsának testülete január 30-i soros ülésén megszavazta a saját labor kialakítását a kórházban, amelyhez személyzetet is rendelnek. Konrád Judit kórházmenedzser kiemelte, ez a kórház alkalmazottainak, különösen a nemrég megalakult kutatócsoport tagjainak munkáját jelentősen megkönnyíti.

A június 1-i pápalátogatás a megyei kórházat is nagy kihívások elé állítja, fel kell készülni a vendégek biztonsága érdekében. Történelmi esemény Ferenc pápa csíksomlyói látogatása, amely komoly előkészületet igényel, hogy jó vendégfogadók tudjunk lenni. A felkészülés

Székelyföld legnagyobb kalákája lesz, amelyben minden családra számítanak, fogalmazott Borboly Csaba. Színes programmal várják a térségbe látogatókat, ebben az időszakban tartják meg a Hargitai Megyenapokat, arra biztatva a vendégeket, hogy maradjanak a térségben a pápalátogatástól a pünkösdi búcsúig. Soha nem látott érdeklődésre kell számítani Ferenc pápa miséjén, ezért Hargita Megye Tanácsának elnöke ezúton is felkéri a lakosságot, hogy mindenki segítsen ahol tud, lehetőségei szerint fogadjon vendégeket, támogassa a zarándokok megfelelő ellátását. Itt az alkalom, hogy megmutassuk térségünk értékeit, hitünket és vendégszeretetünket, hangsúlyozta Borboly Csaba.

Hargita Megye Tanácsa prioritásként kezeli a vidékfejlesztést, amely számos székelyföldi családnak, de a fiataloknak is jövőt, szakmát, megélhetést biztosít. Ennek érdekében, az országban egyedülként a megyei tanács a helyi önkormányzatokkal, a gazdákkal és egyesületekkel közösen olyan programokat valósít meg, amelyek a vidékfejlesztést szolgálják. Erre irányulnak Hargita Megye Tanácsa Vidékfejlesztési Egyesületének aktuális pályázatai is. Ezekre pályázhattak azok a Hargita megyei szarvasmarha-, juh- és kecsketenyésztők helyi egyesületei, amelyek megyei érdekeltségűek, vagy székhelyük olyan településen található, amely önkormányzata tagja Hargita Megye Tanácsa Vidékfejlesztési Egyesületének. Tejbegyűjtő központok megvásárlása meghirdetett liciteken a vissza nem térítendő támogatás a pályázat összköltségének 49%-a. A pályázat benyújtási határideje február 22 volt. További információk: Hargita Megye Tanácsának 244 irodájában, a 0740169850 telefonszámon, vagy a karikascilla@hargitamegye.ro e-mail címen.

Hargita Megye Tanácsának sajtószolgálat



A 2019-es év egynegyede már majdnem eltelt, de az országos költségvetésnek még híre helye sincs. Ugyan február elején megcsillant egy, a tavalyi évhez képest számunkra jónak tűnő költségvetés-tervezet, de amint ismeretes, az államelnök megvétózta a tervezetet, így nagy csúszásra számíthatunk a költségvetés elkészültét illetően.

Ez nagyban megnehezíti a munkánkat, hiszen elfogadott költségvetés nélkül nem köthetünk szerződést sem tervezési, sem kivitelezési munkálatokra, magyarul csak állunk és várunk.

Illetve nem egészen. A községközpontban kiépítendő vízhálózat terveinek - amely biztosítaná az itt lévő épületek biztonságát tűz esetén- engedélyeztetése zajlik. A hálózat kiépítését és a Bitykón lévő vízház felújítását kormány pénzből valósítjuk meg az idei évben.

A tavasz beköszöntével folytatni szeretnénk a tavaly elkezdett világháborús emlékmű megépítését, amely révén a karcfalvi és jenőfalvi hősöknek emléket állító két márványtábla méltó helyére kerülne.

Ugyancsak a tavaszi olvadást várjuk a DC 83-as, madicsai út egy szakaszának aszfaltozásával. Ezen kívül Karcfalván és Jenőfalván összesen több mint tíz utcát kellene aszfaltreteg borítson az év végéig.

Véglegesítés alatt áll a karcfalvi kultúrház felújítási terve is, hamarosan kiadjuk közbeszerzésre a munkálatok elvégzését. A több mint 430 ezer euro értékű uniós pályázat révén kiépítjük az épület tűzvédelmi rendszerét, a fény- és hangtechnikát, hangszigetelést kap a nagy előadóterem, valamint a fűvós próbaterem. Ezen kívül kisebb átalakításokra, a mennyezet hőszigetelésére, valamint a tetőszerkezet megerősítésére is szükség van.

Egy másik uniós projekt is folyamatban van, amely jóval kisebb összegű ugyan, de a jenőfalvi múzeumot célozza meg, amelyet nemrég építettünk újra. Az előtte lévő kerítést szeretnénk felújítani,

külön bejáratot (kaput) kialakítani, az udvarát rendezni, valamint az épületet tartalommal megtölteni.

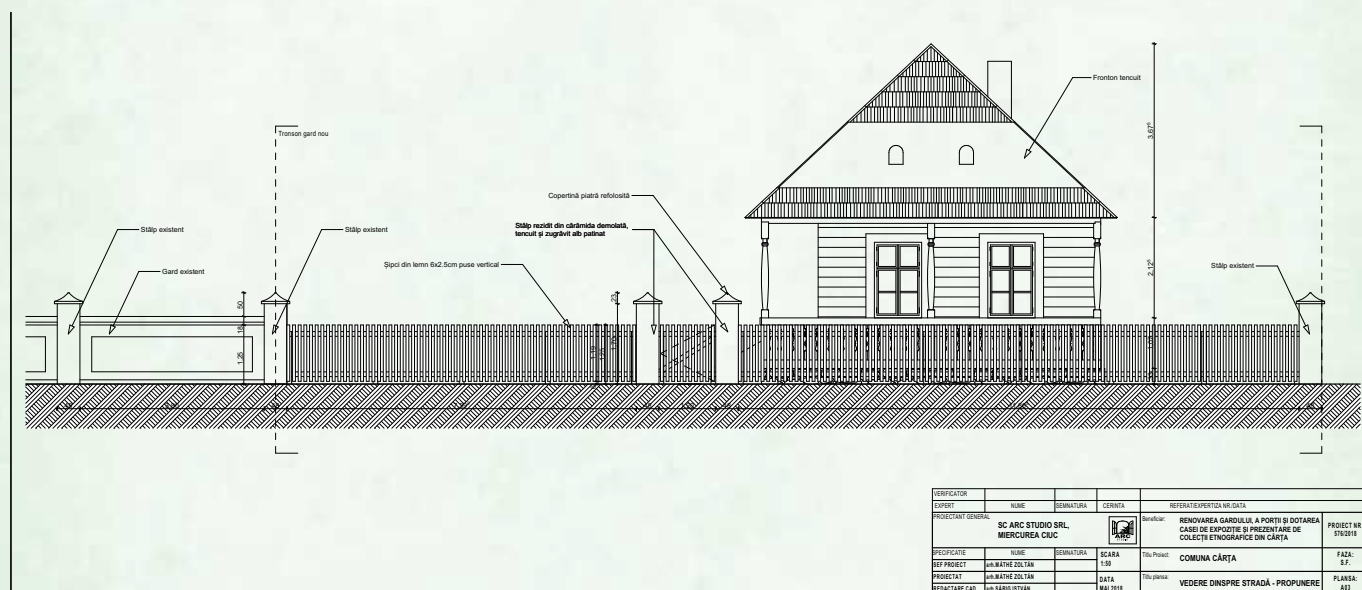
Egy másik beruházást is szeretnénk lebonyolítani idén, ami forráshiány miatt a tavalyról elmaradt, mégpedig gyalogos utcát szeretnénk nyitni a takarékszövetkezet (CEC) udvarán, amely a községközpontot kötné össze a műjégpályával. A munkálatot saját költségvetésből szeretnénk finanszírozni, amennyiben lesz elegendő keretünk.

Jól halad a hulladék szállító cég az egyéni szerződések megkötésével, eddig 850 család, azaz 2123 személy kötött szerződést a céggel a hulladék elszállítására. Még mindig van azonban 19 család, azaz 44 személy, aki nem volt hajlandó megkötni a szerződést az RDE Huron Kft-vel. Ezeknek a személyeknek azt javaslom, hogy mielőbb kössék meg a szolgáltatói szerződést a céggel, mert ha ezt nem teszik meg, a polgármesteri hivatalnál adósodnak be 7 lej helyett 10 lejjel személyenként minden hónapban. A szemét elszállítása kötelező, de a szolgáltatás díjának kifizetése is az, így ez alól senki sem kivétel.

Remélem, hogy a 2018-as évtől eltérően bővebb költségvetésből gazdálkodhatunk idén, és ha ez így lesz, további tervek és beruházásokat is szeretnénk megvalósítani.

*Május 26-án európai parlamenti választások lesznek. Talán most a legnagyobb a tét, hiszen az uniós mezőgazdasági támogatások csökkentésével fenyegetnek! Tegyük róla, hogy az RMDSZ jelöltjei ott legyenek az európai parlamentben, menjünk el minél többen május 26-án szavazni!*

Gábor Tibor, polgármester



**Hirdetés** | A 7/1996-os kataszteri törvény, 11 cikkely, második bekezdés j betűjének értelmében, a Karcfalvi Polgármesteri Hivatal az önök tudomására hozza, hogy 2019. március 12-től a „2015 – 2023 – as Nemzeti Telekkönyvezési és Kataszteri Program” keretén belül kifüggesztésre kerül Karcfalva adminisztrációs határában lévő 23, 24, 29, 34, 39-es szektorában (Kendereskert, Nagymező, Harmadláb, Hosszú, Lőke, Tatár, Urkon dülőkben) felmért területek technikai dokumentációja. A kifüggesztés határideje 60 nap, 2019. március 12-től kezdődően, amely megtekinthető a Polgármesteri Hivatal székhelyén, Hargita megye, Karcfalva 159 szám alatt. A dokumentációs anyaggal kapcsolatos észrevételeiket vagy módosítási kéréseiket kérjük jelezni munkanapokon 8-15 óra között a Karcfalvi Polgármesteri Hivatal Mezőgazdasági osztályán, a fent meghatározott időtartam alatt.

## Közelednek az európai parlamenti választások

**Kelemen Hunor: a mi érdekünk, hogy Európa megerősödjön, és ezáltal Erdély továbbfejlődjön!**

Az európai parlamenti választás tétje, hogy ott leszünk-e, amikor az elkövetkező évtizedeket meghatározó döntések születnek, a nyertesei vagy a veszteseik leszünk a reformoknak, amelyekre az Európai Unió készül. INTERJÚ Kelemen Hunorral, az RMDSZ elnökével.

**Májusban európai parlamenti választás lesz Romániában. Miről döntünk, és mi között választunk?**

Először is magunkról döntünk, de az idei EP-választás az Unió jövőjéről szól. Az a tét, hogy ott akarunk-e lenni, amikor az elkövetkező évtizedeket meghatározó döntések születnek, vagy csak elszenvetjük azokat. A mi érdekünk mindenképp az, hogy Európa megerősödjön, és ezáltal Erdély továbbfejlődjön.

Az Európai Unió reformja elkerülhetetlen: gazdaságilag erős, politikai és védelmi szempontból aránytalanul gyenge a többi nagyhatalomhoz, az Amerikai Egyesült Államokhoz, Kínához, Indiához, Oroszországhoz képest. A közös európai hadsereg ma még csak ötlet szintjén jelenik meg, és ott van a bevándorlás kezelésének, a külső határvédelemnek a kérdése, amelyre egyelőre szintén nincs jó, kedvező megoldásunk.

Most fog eldőlni, hogy lesz-e jogi védettség az őshonos kisebbségeknek, hogy megszűnik-e a kettős mérce, amivel az utóbbi években a kisebb országokat, így Romániát vagy Magyarországot is sújtják.

**Mit adott az Európai Unió Erdélynek?**

2007 után nagyon komoly fejlesztések voltak, amelyek érdemben járulnak hozzá az életminőséghez – gondoljunk csak az ivóvíz- és csatornahálózatok bővítésére, fejlesztésére. Ezekre a beruházásokra évtizedekig nem került volna sor, ha csak a román állam forrásai állnak rendelkezésre. Másrészt az erdélyi gazdáktól az elmúlt évszázadban leginkább elvettek, most meg jelentős támogatásokat kaptak. Területalapú támogatásból például évente a legkisebb falu is legalább 300 ezer eurót kap, a nagyobb községekbe 3,5 milliós támogatás érkezik.

Az EP-választásnak az is tétje, hogy meg tudjuk-e őrizni a fejlesztési és a mezőgazdasági támogatásokat, hiszen az új költségvetési ciklusban éppen ezekből akarnak farni. De említésre méltó az a hatás, amit közvetlenül mindannyiunk életére gyakorolt az uniós csatlakozás: szabadon utazhatunk, tanulhatunk, munkát vállalhatunk.



**A Minority SafePack európai kisebbségvédelmi kezdeményezés eddig sikertörténetnek tűnik. Hol állunk most ezen az úton?**

Olyan ez, mint amikor a semmiből építünk utat. Amikor elkezdjük, még abban sem lehettünk biztosak, hogy összegyűlnek az aláírások, hiszen ilyen még nem volt korábban. Nem tudjuk, mikor érünk a végére, de tudjuk, merre kell haladnunk. Bebizonyítottuk, hogy nem vagyunk sem kicsik, sem kevesen, vannak partnereink, akikre számíthatunk, és akik számíthatnak ránk. Nemzetközi tényező vagyunk, az európai kisebbségvédelem zászlóshajója Európában.

Kezdeményezésünk szempontjából sem mindegy, hogy kinek lesz akkora ereje, hogy többséget kezdeményezzen a májusi választás után. Az Európai Néppárt lesz, amelynek az RMDSZ és a Fidesz-KDNP is tagja, vagy más pártcsalád, amely szőnyeg alá söpri problémáinkat, és kizárólag a tagállamokra hárítja az őshonos kisebbségek védelmének felelősségét. Amikor feláll az új Európai Bizottság, mi letesszük az asztalára a kezdeményezést.

**Egy jó választási eredmény esetén a Kárpát-medencei összefogás népes magyar képviselőt jelent az Európai Néppártban. Májusban miért kell minél nagyobb számban elmennünk szavazni?**

Így mutatjuk meg az erőnket, hogy tenni akarunk a változásért. A mi érdekeinket csak mi tudjuk igazán és következetesen képviselni. Ha minden jól alakul, a németek után a magyar frakció lesz a legerősebb abban az Európai Néppártban, amely május után az Európai Uniót fogja vezetni.

Megjegyzés: Kelemen Hunort a RMDSZ februárban megtartott kongresszusán újból szövetségi elnökké választották.

**Dr. Ambrus József főorvos, falunk szülöttje jelenleg Székelyudvarhelyen a mentőállomás vezető főorvosa. Kimagasló orvosi és társadalmi tevékenységéért több hazai és magyarországi elismerésben részesült. 2007-ben Székelyudvarhely Polgármesteri Hivatala Díszoklevelet adományozott, 2011-ben Székelyudvarhely Legprimább Polgára, 2015-ben pedig a Köz Szolgálatáért Rotary-díjat vehette át. Tiszteletbeli tagja a Magyar Oxyológiai Társaságnak, 2008-ban a Magyarországi Országos Mentőszolgálat 60 éves évfordulója alkalmából a Magyar Mentésügyért Emlékéremmel tüntették ki. 2015-ben az Emberi Erőforrások Minisztériumától kimagasló szakmai tevékenysége elismeréseként a Batthyány-Strattmann László díjat vehette át. Ez volt az első alkalom, hogy határon túli orvos is megkapta e kimagasló elismerést. A fentiekén kívül 2017-ben a székelyudvarhelyi mentőszolgálat korszerűsítése, valamint a Kárpát-medencei mentősök szakmai együttműködésének elősegítése elismeréseként Áder János, a Magyar Köztársaság Elnöke a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését adományozta.**



1955. október 1-én születtem a csíkkarcfalvi születésűen, Ambrus Mátyás és Zágoni Elvira (Annuska) első gyermekeként. Gyermekkorunk jelentős részét, Laci öcsémmel a nagyszülőknél töltöttük Jenőfalván és Csíkdánfalván. Vidám és boldog gyermekkorunk volt, most is szívesen emlékezünk vissza azokra az időkre, a Köves utca porára, az Oltban való "feredőzésre", a madicsai és madarasi strandra, a Székaszó patakában való halászásra, a jenőfalvi és nagyloki borvízforrásra, a kanyargós patakban történő rákászásra. Bár néha nehezünkre esett, mégis szívesen vittük az "Ilefornál" dolgozó nagytatánknak a reggelit, különösen, ha megkaphattuk a biciklijét. Nagy élmény volt, ha felülhettünk a pihenő malomkerék tengelyére, ahol órákat tudtunk beszélgetni a szomszédban lakó barátokkal, szegelhettünk a nagytata asztalosműhelyében.

1964, -elsőáldozás- a hittanórák szünetében, a templomkertben történő focizás, amelyben Rácz József papbácsi is részt vett, külön élmény volt!

Sok szép emlék fűz a karcfalvi és dánfalvi nagyszülőkhöz, a vasárnapi családi ebédek, a "nagy" fociösszezsapások (Zágoni nagytata, Elemér és Jenő társaságában).

Karcfalva visszatérő motívum volt az egyetemi évek alatt is, hiszen itt gyakorlatoztam Dr. Szentgyörgyi László akkori körorvosnál, akinél később fertőzőből gyakorlati vizsgáztam, a gyógyszerárban pedig az évek során egyre több gyógyszer lett "ismerős".

Mai napig fontos számomra, hogy ott legyenek a Csíknagyboldogasszony búcsún.

1981-ben végeztem a marosvásárhelyi orvosi egyetemen, Székelyudvarhelyre kerültem, ahol jelenleg is dolgozom, a Hargita megyei mentőszolgálat alkalmazottjaként.

1992-ben, majd 1996-ban tettem családorvosi szak- illetve főorvosi vizsgát, 2004-ben pedig sürgősségi szakorvosi vizsgát. 2006-2014 között a Hargita megyei mentőszolgálat orvos igazgatója voltam.

1997-ben jegyeztük be, Dr. Bachner Istvánnal az AMBACH alapítványt, így tudtunk behozni 39 mentőautót, számos életmentő felszerelést, amivel a mentőszolgálat munkáját, a sürgősségi betegellátást tudtuk előmozdítani. Ugyanaz az alapítvány szervezésében, a Hargita megyei mentőszolgálattal, valamint a Hargita Megyei Orvostudományi Intézettel közösen kerül sor immár XXII. alkalommal Székelyudvarhelyen a Mentésügyi konferenciára, ahol neves anyaországi előadók vesznek részt (80-150 fő), majd együtt megyünk a Csíksomlyói Búcsúra, segíteni a rászorulóknak. (Magyar Országos Mentőszolgálat, Magyar Máltai Szeretetszolgálat és nemcsak).

Dr. Ambrus József



## Értékeink négy határon át

A múlt év novemberében iskolánk háromfős csapata benevezett a CSEMADOK által meghirdetett vetélkedőre. A megmérettetés a Négy határon át nevet viseli és egy interaktív, honismereti, többfordulós Kárpát-medencei vetélkedő a külhoni értékek megismertetéséért és őrzéséért, valamint az értéktárak bővítéséért.

A vetélkedő célja az, hogy közelebb hozza a Kárpát-medencei határon túli értékeket, emlékhelyeket, személyiségeket a határon túli régiókban és az anyaországban élő nemzedékek számára.

A résztvevőknek e program által megerősödik a nemzeti öntudatuk, új kapcsolatokra tesznek szert, folyamatos közreműködésre vannak készítve, értékeket őriznek és teremtenek, illetve ismerik meg és fogadják el a másokét.

Célcsoport a külhoni és anyaországi magyar általános iskolák felső tagozatos tanulói. A vetélkedőre csapatok jelentkeznek, amelyek 3 főből és egy vezető pedagógusból állnak.

A Négy határon át – Vajdaság, Felvidék, Muravidék, Erdély, valamint anyaországi csapatok – vetélkedő négy külhoni régióban zajlott, azonos szerkezetben és rendszerben, majd a regionális fordulók győztes csapatai Magyarországon tartják a Kárpát-medencei döntőt, ahol személyesen találkoznak, és mérik össze tudásukat.

Ebben a tanévben iskolánkat Antal Beáta, Dobos Ádám és Miklós Beatrix hetedik osztályos tanulók képviselték a vetélkedőn.

“Miután megkezdődött az iskola, Babos-Darvas Annamária, történelem-földrajz szakos tanárnő felajánlotta, hogy hármas csapatként benevezhetnénk a Négy

határon át vetélkedőre. Beáta, Ádám és én úgy döntöttünk, belevágunk ebbe a kalandba. A benevezést egy fantázianévvel kellett kezdeni. Mi a Jövő KFT nevet választottuk. Nagyon érdekes, különleges és változatos feladatok voltak. A verseny három fordulóból állt. Voltak olyan feladatok, amik által felfedezhettük hagyományainkat, ételeinket, szokásainkat. Községünk hagyományait megőrző kézművesektől is kértünk interjút. A legjobb ebben a versenyben mégis a kalandozás volt. Szerintem nagyon jól teljesítettünk, elégedettek vagyunk a munkánkkal. A csapatban szervezeten és összhangban dolgoztunk. A feladatokat felosztottuk egymás között, majd együtt összesítettük. Remélem, lesz még alkalmam részt venni hasonló jellegű vetélkedőn, hogy jobban megismerhessem az értékeinket.” Beatrix

“Év elején a történelem-tanárnő szólt, hogy van egy négy határon átvívelő honismereti vetélkedő, s hogy be szeretnénk-e nevezni. Beneveztünk. Sok érdekes feladat volt. Voltak feladatok, melyek olyan természeti kincsekről, épületekről, szokásokról és ételekről szóltak, amiket itt a környékünkön is megtalálhatunk. Nekem nagyon tetszett. Ha lesz még lehetőségem, akkor jelenkezek ilyen versenyre.” Ádám

“Én nagyon jól éreztem magam a csapatban, jó volt a hangulat, érdekesek voltak a feladatok. A kedvencem az volt, amikor egy Benedek Elek mese háromdimenziós jelenetét kellett elkészíteni. Örültem a lehetőségnek, és izgatottan várom az eredményeket.” Beáta

Babos-Darvas Annamária – történelem-földrajz szakos tanárnő





## Iskolakórus Karcfalván

Óvodás- és kisiskoláskorban a zenei nevelés alapját az éneklés képezi. Kodály Zoltán szerint „Az általános iskolai pedagógusnak feladata, hogy a gyerek számára biztosítsa a zenei élményt, keltse fel a zene iránti érdeklődést. Fontos, hogy szerettesse meg a gyerekekkel a zenét, az éneklést, szoktassa a gyerekeket tiszta éneklésre.” Tanítóként én is megtapasztaltam, hogy minél többet énekelnek a gyerekek, annál tisztább lesz a hangjuk. Nagyon sok olyan gyerek van, aki szeret énekelni, de nincs bátorsága egyedül kiállni egy versenyen, esetleg még nem eléggé biztos a hangja. Ilyen esetben a közös, kórusban való éneklés lehetősége jó megoldás tud lenni. Mindezeket mérlegelve elhatároztuk, hogy a Mártonffy György Általános Iskola elemi osztályos tanulóiból iskolakórust alakítunk. Örömmel vettük tudomásul, hogy szép számmal van jelentkező, és nem is utasítottunk vissza senkit, hisz nem az volt a célunk, hogy kiválogassuk a legtökéletesebb hangú gyerekeket, hanem az, hogy fejlődési lehetőséget adjunk minden olyan gyereknek, aki szeret énekelni. A gyerekek szűk hangterjedelme még nem teszi lehetővé, hogy a kórus kristálytiszta szöveget szóljon, ennek ellenére én bizakodó vagyok, mert még nagyon az elején járunk. Egyetlen „fellépésen” vagyunk túl, az iskolai karácsonyi ünnepség alkalmával mutatkoztunk be öt dallal, a felkészülésre mindössze öt próba állt a rendelkezésünkre. Most nemzeti ünnepünkre, március 15-ére készülünk. Dicséret illeti a próbákra kitartóan járó gyerekeket, akik nem sajnálják az időt és a fáradságot a felkészülésre.

A kórus megalakulásával egy régi álmom vált valóra. Köszönetet mondok Antal Etelka kolléganőnek a biztatásért és segítségért, valamint Bálint Zoltán kántor úrnak, hogy segített az elindulásnál, és sok hasznos tanáccsal látott el.

Ambrus Irma tanítónő

## Tudja-e, hogy...?

Egy etiópiai pásztor kecskéit legeltetve figyelte meg, hogy azok bizonyos cserje leveleit és zsenge hajtásait fogyasztva élénkebbek lesznek. Kíváncsiságból megkóstolta a cserje gyümölcsét, s meglepetten tapasztalta, hogy szervezete valósággal felfrissül. Így kezdődött meg a kávéfogyasztás, és rendkívül gyorsan elterjedt egész Afrikában, majd a többi földrészen is. A kávécserje Brazíliában honosodott meg először, amely ma a világ első kávétermelője.

A csokoládé elnevezés az indián „csoko-látl” kifejezésből származik, amely habzó vizet jelent. Ugyanis Amerika őslakói erjesztett italt készítettek a kakaó-termésből.

Ázsiában bukkantak rá egy regényre, amely terjedelmét tekintve, minden eddig ismert regénynél hosszabb. A Kelet-Kínában talált regény címe Almavirágzás, és 4 millió 430 ezer szóból áll.

Az álarccal, oxigéntartállyal, lábra húzott gumihártyákkal ellátott békaember a nagy nyomás miatt csak tíz méterre sülyedhet. Mélyebbre csak komolyabb felszereléssel lehet alámerülni, s a hosszabb víz alatti munkára is megfelelő búváröltözlet kell.

Az ókori rómaiak már ismerték a taximétert. A kocsikerék bizonyos számú fordulata után egy bronzgolyó hullott az erre szolgáló dobozba. A golyókat azután összeszámolták, s ennek alapján állapították meg a bérkocsi viteldíját.



## Gyógyszerek eredetiségének ellenőrzése

Az utóbbi évtizedekben a gyógyszerpiacon megjelentek a hamis gyógyszerek, amelyeknek minősége megkérdőjelezhető. Ezen állapot megszüntetésére az E.U. 2016-ban törvényt fogadott el, amelynek értelmében a vényköteles orvosságok esetében a gyógyszeres dobozokat vonalkóddal<sup>1</sup> és zárjeggyel<sup>2</sup> kell ellátni. A törvény ez év február elsejétől kötelezővé vált az EU minden országára nézve, így országunkra is. Ezen szabályok a betegek nagyobb biztonsága érdekében léptek életbe, de a gyógyszerhamisítás visszaszorítását is szolgálják.

A törvény alkalmazásának következtében 2019 februárjától lesznek olyan készítmények, amelyek az alkalmazás időpontját megelőzően biztonsági elemek nélkül kerültek forgalomba, de a lejáratuk napjáig árusíthatók maradnak. Ez azt jelenti, hogy mintegy

5 évig egy készítményből akár kétféle is elérhető lesz: egy kódolt és egy kódolatlan csomagolású változat. A biztonsági elem elhelyezése miatt a gyógyszeres dobozok mérete megváltozhat, nagyobb lehet, de a dobozban lévő gyógyszer közvetlen csomagolási mérete nem módosul. Így előfordulhat, hogy a nagyobb dobozban csúszkál a készítmény.

A gyógyszerhamisítás ellen hozott uniós rendelkezés pontosan meghatározza azt, hogy kinek és hogyan kell ellenőriznie a gyógyszerek eredetiségét. Ez egy végponttól végpontig terjedő ellenőrzést jelent. A gyógyszerészeknek a kód alapján minden egyes doboz kiadása előtt meg kell bizonyosodniuk arról, hogy az adott készítmény adatait a gyártó korábban rögzítette-e az adattárházban. Értékesítést követően a gyógyszerészek a kódot deaktiválják, így biztos, hogy a hamis termék fennakad a hálón, nem kerül a beteghez.

Mindezek ismeretében a Székaszó olvasóinak azt kívánom, ne betegeskedjenek!

Dr. Sc. Zágoni Elemér

1 A vonalkód olyan, gépekkel optikailag leolvasható kód, amelynél különböző vastagságú függőleges sötét vonalak és világos közök meghatározott váltakozása fejezi ki az információt. Általában alattuk számokat is elhelyeznek. Leggyakoribb felhasználási területe a kereskedelem, például az áruk csomagolásán, ami lehetővé teszi az áru következő adatainak gyors azonosítását: a gyártó ország, a gyári szám, a termék cikkszám. (forrás: wikipedia)

2 Zárjegy: az a terméken elhelyezett papír alapú kísérő jel, jelzés, ami igazolja azt, hogy a termék legálisan került előállításra, megfizették adó tartalmát, továbbá minőségi biztosítást, biztosítékot is jelent. (forrás: mimi.hu)

## A mániák

A mániák általában különböző elme- és lelki betegségek kísérőjelenségei, de lehet a mánia önálló betegség is. Emberek, akik egyébként teljesen normálisnak tűnnek, egy-egy esetben úgy érzik, üldözik, követik, meg akarják mérgezni őket, vagy épp az ördöggel állnak kapcsolatban, és egyenesen tőle kapják az utasításokat.

Ezek az emberek a mánia valamilyen fajtájában szenvednek. Ilyen esetben a normális gondolkodás és cselekvés zavaráról van szó. A betegre jellemző, hogy értelmes, józan érvekkel sem lehet meggyőzni képzeletelenségéről. A mániások ezért olykor olyan súlyos, közveszélyes bűnöket követnek el, mint a gyújtogatás, a rablás vagy a

gyilkosság, aminek során egy belső hangnak engedelmeskednek, hallucinálnak. Általában önálló elmebetegségről van szó, amelynek legfeltűnőbb tünete a túlzott felajzottság, lelkesedés: a beteg tettvágytól duzzad, a legkülönbözőbb dolgokba fog bele. Mániáfajták: üldözési mánia, nagyzási mánia, bűnmánia, vonatkoztatási mánia, hypochondriás mánia, kollektív mánia. Mindezeknek sajátos tulajdonsága van. A mániás (skizofréniás) betegnek nincs betegség-tudata, ezért a szűkebb környezet, a család beavatkozására van szükség, hogy a kezelés megkezdődhessen. Minden ilyen eset észlelésekor a beteg hozzátartozói orvoshoz kell forduljanak. (Családorvos, 100-as kártya, 8. csoport.)

## Szabaduljunk a globalizáció szorításából

Az időskorú embernek nagy előnye, hogy távolabbi múltat tud visszatekinteni, és így van összehasonlítási alapja. Nem a „bezzeg az én időmben” való összehasonlításra gondolok, mert az konzervatív, többé-kevésbé az újat elutasító magatartást jelent. Mindent a maga történetiségében kell vizsgáljunk és ítélkezzünk a dolgok fölött.

Ha csak fél évszázaddal forgatjuk vissza az idő kerekét, szinte hihetetlen változások peregnek le a szemünk előtt. Ilyen mértékű kihívásoknak, mint a maiak sohasem voltunk kitéve. Az informatikai gyakorlatnak köszönhetően játszunk könnyedséggel virtuálisan évezredek utazhatunk vissza az időben, és bárhová eljuthatunk a Világmindenség eddig ismert terében. Óriási dolog ez, az ember számára biztonságot ad, hiszen oly könnyű a tájékozódás. Most nem a térbeli eligazodásra gondolunk, hiszen a GPS méternyi pontossággal elvezet bárhová, hanem az ember fejlesztette szellemi világra, amelyben tájékozódásra nincs alkalmas eszköz. Minél sűrűbb az erdő, annál nagyobb az eltévedés valószínűsége. Így vagyunk az információ sűrű hálózatával is. A baj, hogy ezeknek jó része nem hiteles. Ennek hátterében anyagi érdekeltségek bújnak meg. Pénzközpontú ez a mai vad kapitalizmus, amely az erkölcsöt és felelősségérzetet életünkéből kirekeszti. Ezért a médiába, főleg az internetre, akármi felkerülhet, legyen az csalás, vagy félrevezetés. Mivel a világhálón történő szörfölés igen csábító, sokan gyakorolják, minden pillanatban találnak vonzó, szépen csomagolt ajánlatokat. A sok szörfölés bambuláshoz vezet, elhalványul józan ítélőképességünk, és előbb vagy utóbb engedünk a csábításnak.

A kozmetikumok, „műkaják”, gyógyszerek, gyógy módok kínálata számottevő. A kozmetikumok reklámja kevésbé bűnös, még akkor is, ha igazságtartalma nagyon csekély. Józan paraszti ésszel is át lehet látni, hogy egyik vagy másik reklám mekkora blöff, amit csodálatos képekkel megspékelve akarnak lenyomni torkunkon. Ha valaki ezeknek mégis bedől, és a normális testápoláson, szépítkezésen túlmenően naponta órákat áldoz erre, ám tegye, zsebe bánja meg.

A „műkaják” kérdése már komolyabb aggályokat vet fel. Köz hely arról szólni, hogy a gyártott élelmiszerek mennyi mérgező adalékot tartalmaznak. A nagyban termelést ezek nélkül nem is lehet megoldani. A készítmények küllemére nagyobb hangsúlyt fektetnek, mint az ízre. A húskészítmények esetében első lépésben az állatok ipari mértékű, természetellenes tartása és takarmányozása a lényeg. Ez a modern növénytermesztésre is érvényes. Az ilyen állatok húsból nyert termék íze a háztájiban neveltekkel szemben alul marad. Erre is van megoldás, a vegyipar csodákat tud művelni. Az ízfokozók, főleg a glutaminsav származékok (pl. E 621) sok terméket

nagyon kívánatosá tesznek (felvágottak, tasaklevesek, üdítők, chipsek). Egyre inkább találkozunk azzal a szomorú helyzettel, hogy főleg az ifjak, gyermekek, az ipari élelmiszereket a háziakkal szemben előnyben részesítik, sőt az utóbbiakat visszautasítják. Miért? Mert az ízfokozók eltájolják a természetes, normális ízzérzékelt. Nem érzékelik, hogy minden ízfokozó ugyanaz a vegyi anyag, amely oda vezet, hogy az ilyen készítményeket fogyasztók monoton ízűvöletben élnek.

Néhány évvel ezelőtt a gyógyszerek reklámozása tiltott volt. Aztán lassan visszalopakodott először a táplálék-kiegészítők, majd gyógyszerek esetében. Külön figyelmet érdemelnek az úgynevezett természetes gyógymódok, amelyek sok esetben elképesztő sikerekkel kecsegtetnek. Gondoljunk csak a testsúlycsökkentést ígérő készítményekre, eljárásokra. Szomorú, hogy ezekre is akad vevő. A képhez tartozik a sok természetgyógyász tevékenysége. Tisztelet a kivételeknek. De sok köztük a sarlatán, a doktori, professzori címet érdemtelenül viselő. Valószínű, hogy a kedves olvasó felteszi a kérdést: miért engedik ezeket tevékenykedni? Sajnos a liberális, inkább szabatos világ nem korlátozhatja az emberi szabadságjogok gyakorlását. Igazságot tenni elég nehéz, főleg ha az illető „csodadoktor” háta mögött ott van a töménytelen pénz. Mit tehetünk ilyenkor? Vegyük elő józan paraszti eszünket, az iskolában tanultakat, és kérdezzünk meg hiteles szakembereket (orvosok, gyógyszerészek)! Jó ezekről a dolgokról értesülni, de lényeges kérdés, hogy miként bújhatunk ki a fogyasztói társadalom szorításából. Elméletben sok megoldás kínálkozik, de a gyakorlati kivitelezés ad némi fejtörést.

**A lakhely nagymértékben szabályozza a lehetőségeket. A vidéken élő emberek helyzeti előnye tagadhatatlan. Mi, Istennek legyen hála, vidéken, szép, jó vidéken élünk, mely tálcán kínálja egy egészséges életvitel lehetőségét. Bármely családi otthon lehetővé teszi az egészséges élelmiszer megtermelését. Ez nem azt jelenti, hogy minden családi gazdaságban legyen szárnyas, disznó, tehén és zöldségeskert, hiszen egyesek foglalkozása, munkahelye nem teszi lehetővé a gazdálkodást. Azonban nagyon sok háztáji kínálja ezt a lehetőséget és a családi szükségletet meghaladó mennyiségű termelést. Ezt egyre többen példamutatón használják ki. Kívánatos lenne egy úgymond falu-szintű piac megszervezése. Ez alatt nem piactér létesítésére gondolunk, hanem a termékek elérhetőségét, egyszerűen azt megtudni, hogy kinél mit és mikor lehet beszerezni. Utopisztikusnak tűnik a gondolat, de megvalósítása lehetséges, a mi kezünkben van.**

Macalik Ernő





A Garden Proiect Kft. és partnerei ez év február 28 és március 2 között konferenciával egybekötött szakmai napokat tartottak, ahol érdekes és hasznos tudnivalókkal gazdagították a jelenlévőket. A rendezvényen jeles szakemberek tartottak előadást, bemutatva és megvitatva azokat a pályázati lehetőségeket, amelyeket igénybe véve eredményesebben dolgozhatnak a kertészeti szakmában. Így például a gyümölcsstermesztés, a gyógynövénytermesztés, tápanyag-utánpótlási technológiák, kert- és épülettervezési lehetőségek aktuális problémáiról értekeztek, kölcsönösen tájékoztatva egymást a különböző módszerek alkalmazásáról.

A nagyszámú érdeklődő – közöttük diákok – nagy figyelemmel hallgatta a külföldi és belföldi szakemberek előadásait, kérdéseket téve fel az éppen előadott témával kapcsolatban.

### Kertészeti szakmai napok Csíkmadarason

A rendezvényen résztvevőket különösen lenyűgözte Macalik Ernő biológus-tanár, aki A gyógy- és fűszernövények helye a mindennapi életünkben címmel tartott diavetítéssel egybekötött előadást. Hasonló módon, dr. Zágoni Elemér főgyógyszerész is a Gyógynövénytől a gyógytermékig cím alatt ismertette az ezzel kapcsolatos tudnivalókat. (N.Sz.)

### Farsangvégi mulatság a szomszédban

A tavaszt hozó március jól kezdődött a csíkszentdomokosiaknak, mert elsején és másodikán házigazdái lehettek a XXVII. Hargita Megyei Farsangbúcsúztató rendezvénynek. Több település hagyományörző csoportja mutatta be a helységükre jellemző farsangi szokásait, végigvonulva a község egy-egy utcáján.

A házigazdák mindent megtettek, hogy a mókázó csoportok, de a sok bámészkodó is jól érezze magát, és felejthetetlen élményekkel térhessen haza. A rendezvény tanulságos része volt az a szakmai konferencia

is, amelyen neves művelődéstörténeti, néprajzkutató szakemberek ismertették a különböző vidékeken tanulmányozott farsangi népszokásokat.

A konferencia szerves része volt az a képkialítás is, amelyet a polgármesteri hivatal dísztermében láthatott a közönség. Ádám Gyula fotóművész fehér-fekete és színes képeken örökítette meg több évtizedes munkájával a domokosi farsangbúcsúztatók érdekes mozzanatait.



Az idei év elején három alkalommal is teltház várta az előadó művészeket a karcfalvi művelődési házban. Hihetetlenül nagy érdeklődés volt az első előadás iránt, amire végül január 14-én került sor a Hahota Színtársulat előadásában. Szilveszteri kabaré-előadásuk címe: „Hülyeség nem akadály”, hatalmas sikert aratott az érdeklődők körében.

Néhány érdekes információ a színtársulatról:

- 1985. augusztus 10-én volt az első bemutató előadásuk. Sokat tanakodtak, milyen nevet adjanak a társulatnak, mivel nevetetni, szórakoztatni akarták a közönséget, a Hahota név mellett döntöttek.
- 1986-tól folyamatosan szabadtéri fellépéseik voltak.
- 1988. május 9-én előadásukat letiltotta a szekuritáté, akkor úgy tűnt, hogy minden szertefoszlik.
- 1990-ben újrameztek, de a márciusi események miatt, nem tarthatták meg a bemutatót.
- 1991. március 11-től sikerült ismét színre lépni az új Hahotával, azóta bejegyzett hivatalos társulatként működtek.
- 1995 tavaszán Fúró Attilának köszönhetően, magántársulatot alapítottak, majd Jakab Zsombor átvállalta a Hahota Színtársulat vezetését, menedzselését. Később létrehozta a Hahota Kft-t, majd a Hahota Kulturális Egyesületet, ami a jogi keretet biztosítja a társulatnak.

Azóta több mint 1550 egész estét betöltő előadást tartottak Marosvásárhelyen és Erdély-szerte. Ők úgy gondolják, hogy elsősorban annak köszönhető ez a több mint 30 éves színpadi múlt, hogy Isten mindig a tenyerén hordozta, és a közönség kitartott mellettük.

Jakab Zsombor igazgató és Puskás Győző -a Hahota Színtársulat alapítója, mind a mai napig központi színésze-, ezúttal is szívből köszönik a kedves Nagyérdeműnek a sok-sok szeretetet, nevetést és tapsot!

\*\*\*

A Gruppen-Hecc társulat Nem vagy OK egészeN 100-as című kabaré-előadását február 8-án, pénteken este 19 órától mutatta be Karcfalván, a művelődési házban. Az előadást szintén telt ház előtt játszotta a társulat, nagy sikerrel. Szereplők: Nagy István, Kárp György, Nagy Péter, Biluska Annamária, Csíki Hajnal, Tóth Kati.

*Az előadás vicces önvalomás arról, hogy az alany esetében hibádzik valamennyi ahhoz, hogy meglegyen a mindenkoron elvárható 100%. De ki az alany? Én? Netán te? Vagy mi mindannyian, akiket egyazon országhatárok közé rántott a történelem szeszélye?*

*Vicces önvizsgálat a „csentenár” évében, annak ügyében, hogy meddig jutottunk el, és meddig ér a takaró.*

*A társulat tagjai például EU-direktívára felszámolták az állatkertet, beindították a társkereső rovatot, és a Vacak TV Costa Rica-ból jelentkezett élő interjúval. Volt (Sargentini) helyzetjelentés Brüsszleből prózában és dalban, az amnesztiatörvény visszaadta a község polgármesterét, egy rendhagyó történelemóra rávilágított, hogy ki született tulajdonképpen 1918-ban, és még Viorica Dăncilă is hozzászólt. (<https://liget.ro/studio/nevetunk>)*

Ezen az előadáson sem maradt el a fergeteges taps, a közönség nagyon jól szórakozott a vicces jeleneteken. A színpalak mögött pedig az előadóművészek is elmondták, hogy ritka szenzációs közönségnek adhatták elő a műsort, szívből köszönik az érdeklődést, a nevetést és azt a rengeteg tapsot amivel a közönség elhalmozta!

\*\*\*

A harmadik előadást a Székely Góbék játszották, február 17-én vasárnap. Nagyon régen jártak Karcfalván, mondásuk szerint, és örültek a nagyszámú közönségnek.

*A „góbéságok” ötlete, hogy az öreg székely bőrbe bújjanak, véletlenül pattant ki Vitos Imre fejéből, Fehér Zoltán hozzáteszi, hogy eleinte a maguk szórakoztatására góbéskodtak, de aztán olyan sok pozitív visszajelzést kaptak, hogy ezt folytatni kellett, nem lehetett abbahagyni.*

*2008-ban megnyerték az 5. Erdélyi Humorfesztivált, ezt követően egyre-másra születtek meg az előadásai, és jelentek meg DVD-ik.*

*A falusi környezet inspirálja produkcióikat, az utóbbi években az előadások szövegeit Vitos Imre írja, valójában könnyű nekik ezeket a témákat feldolgozni, mivel jól ismerik azt a világot, amelyet megelevenítenek a színpadon.*

*És hogy mi a népszerűségük titka? Nos, nehéz lenne pontosan megfogalmazni. Egy biztos, hogy ők maguk és a közönség is szereti, amit színpadra visznek! (<https://liget.ro/studio/nevetunk>)*

\*\*\*

Március 9-én volt látható a Mágán Miska című nagy-sikerű operett-előadás, a Csíki Játékszín előadásában.

*Baracs István vasúti mérnök érdekellentétbe kerül a közeli nemesi birtokon élő Korláthy gróffal, aki józan eszének ellentmondó, rangjánál fogva mégis jogosnak hitt igényt formál a falu számára épülő vasútra. Baracs és Korláthy grófkisasszony ismeretlenül egymásba szeretnek, ám a kastélyban áthidalhatatlannak tűnő szakadék tátong közöttük, melyet a gróffal való ellentét csak súlyosbít. Egy letűnt kor abszurditásig fajuló társadalmi különbségeit teszi neveltségessé Mágán Miska története.*

Szereposztás: Korláthy: Fülöp Zoltán, Korláthyiné: Márdirosz Ágnes, Rolla: Bokor Andrea, Nagymama: Ráduly Beáta, Pixi: Bende Sándor, Mixi: Kosztándi Zsolt, Baracs: Bilibók Attila, Miska lovász: Puskás László, Marcsa mosogatólány: Sándor Anna, Leopolda főkomornyik: Pap Tibor, Tasziló: Keresztes Szabolcs.

Kórus: Adorján Attila, Balázs Bécsi Eszter, Baliga Anita, Fazakas Tamás, Gábor Margit, Gábor Szidónia, Görbe Norbert, Ilyés Klaudia, Juhász Ernő, Krizbai Imre, László Mária, Mosoly Tibor, Nagy Blanka, Sándor Sarolta.

Rendező: Kányádi Szilárd, Díszlettervező: Kelemen Kata, Jelmeztervező: Kelemen Kata, Koreográfus: Györfi Csaba, Koreográfus asszisztens: Zaiba Anikó, Zenei vezető: Bene Zoltán.

Kozma Anna



## Orvosi és metodikai központ épült Karcfalván

Január közepén ünnepélyes keretek között megnyitotta kapuit a Székelyföldi Jégkorong Akadémia orvosi és metodikai központja. Az új létesítmény egyedülálló lehetőségeket biztosít a környék jégkorongozói számára, hogy megfelelő körülmények között készülhessenek, regenerálódhassanak. Ugyanakkor a beruházás célja az volt, hogy a sportolókon túl, a környékbeli embereknek is könnyebbé tegye a hétköznapjait.

A Felcsíki Műjégpálya szomszédságában felépült többfunkciós komplexum a térségben páratlan felszereltséggel és adottságokkal rendelkezik. Az épület egyik szárnya arra szolgál, hogy a Székelyföldi Jégkorong Akadémián készülő utánpótláskorú fiatalok professzionális körülmények között végezhessek a jégen kívüli edzéseiket. Ebben a részben van berendezve a fitnessterem, ahol a fizikai felkészülésre kerül sor, ugyancsak itt kaptak helyet azok a modern gépek, amelyek egy-egy játékelem, technikai készség fejlesztésében nyújtanak segítséget, mint például a korcsolya- és bottechnika.

A központ másik felében egy korszerű sportorvosi bázist rendeztünk be, amely megkönnyíti és felgyorsítja a különböző sérülések kezelését, ugyanakkor segít a fokozott terhelés utáni regenerálódásban.

Az orvosi és metodikai központ küldetése szerint minél szélesebb réteget szeretne kiszolgálni, ezért a jégkorongozókon túl más sportág versenyzői számára is nyitott lesz, csakúgy, mint sportolni vágyó környékbeliek számára. Emellett arra törekszünk, hogy az orvosi központot egy olyan klinikaként működtessük, amely a közelben élő emberek járóbeteg-ellátását is magas színvonalon tudja biztosítani.

Az új létesítmény használatba vétele fokozatosan történik. Terveink szerint április elején már mindkét szárny

be tudja tölteni a neki szánt funkcióit, vagyis nagyjából ekkor válnak elérhetővé a nagyobb közönség számára is az épület nyújtotta lehetőségek. Ettől kezdve egy előre meghatározott órarend szerint vehetik igénybe mind a fitnesstermet, mind az orvosi szolgáltatásokat a központ közelében élők. A sportorvosi klinika mindenki előtt nyitva áll majd, akinek kardiológiai, ortopédiai, belgyógyászati vagy fizioterápiás szakrendelésre van szüksége.

Bízunk benne, hogy a Székelyföldi Jégkorong Akadémia új épületével megnyíló lehetőségek nemcsak a régió sportéletére lesznek pozitív hatással, hanem egy jóval szélesebb társadalmi réteg is élvezni tudja majd az előnyeit.

Székelyföldi Jégkorong Akadémia





## Mérföldkő!

A fenti címet talán jogosan illeti meg az az esemény, amelyik ez év január 18-án történt községünkben, amikor hivatalosan megnyitották és átadták rendeltetésének a Székelyföldi Jégkorong Akadémia orvosi és módszertani központját.

Az is igaz azonban, hogy az utóbbi években több olyan dolog is történt településünkön, amely méltán nevezhető rendkívülinek. Gondoljunk csak a műjégpálya átadására, a templom és környékének felújítására, a jenőfalvi kultúrotthon szebbé tételére vagy több községbeli út aszfaltozására stb. Ezekre mindig kellemesen emlékszünk vissza, de a módszertani központ átadásakor olyan szavak is elhangzottak, amelyek nem csak a szakembereket lepte meg, hanem a jelenlévő községbeliek figyelmét is felkeltette. Így például az, hogy ez a beruházás teljes mértékben a magyar kormány állami támogatásával valósult meg a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. révén. Bonyolult dolog belemenni részletekbe. Göröngyös út vezetett addig, amíg ez a másfélmilliós létesítmény -hála a hozzáértő építkezési cégek szakembereinek- a néhány százezer EURO értékű korszerű felszerelés és eszköz láthatóvá, megfoghatóvá, vagyis használhatóvá vált. Megemlíthetnénk azokat a

szervezeteket, alapítványokat, politikusokat, civil- és egyházi személyiségeket, akik rendkívüli módon járultak hozzá e korszerű módszertani központ létrejöttéhez. Nem tesszük, de aki ott volt az ünnepi átadáson, láthatta, hallhatta őket. Ekkor mondotta többek között Tánczos Barna szenátor, hogy ez a létesítmény nemzetközi mércével mérve is megállja a helyét bármilyen más jégkorongot kiszolgáló egységgel szemben.

Természetesen, az átadáson jelen volt Kelemen Hunor is, aki röviden hangsúlyozta, hogy személyesen is támogat minden olyan kezdeményezést -és miért ne, ha szülőfalujáról van szó-, amely hozzájárul és erősíti az ifjúság itthon maradásának szándékát.

A községben ez az orvosi és módszertani központ felépítése mindenképpen értékelendő mindannyiunk részéről, hisz a sportoló gyermekeken kívül a későbbiekben a nagyközönség is igénybe veheti az itteni orvosi szolgáltatásokat. Erre azonban még várni kell, hisz a leendő orvosok és segítők működése bizonyos törvényes előírásokat feltételez. Reméljük, minél hamarabb erre is sor kerül.

Németh Szilveszter

## Jegyzet | Kiújult gyökerek

*Bizonyára az idősebbek még emlékeznek azokra az időkre, amikor a „papkertjében” lévő öreg gyümölcsfák termését titokban dézsmáltuk. Hol vannak azok a fák, amelyek valósággal csábították az iskola udvarán játszó, focizó gyermekeket? Eltűntek, kiszáradtak vagy idővel kivágták azokat, mint-ha előre tudták volna, hogy át kell adni termőhelyüket egy másik, állandó mozgást igénylő „csemetékertnek”.*

*Az összehasonlítás egy szimbólum, hisz a fák régi helyén épült fel a műjégpálya vagy ez a téli sportolókat kiszolgáló épületegyüttes. Először 2017. október közepén láthattunk nagyobb mozgást, a talajgyaluk, toronydaruk, tehergépkocsik forgolódását, megjelentek a szakmunkások, mérnökök, technikusok. Nyomukban a fokozatosan kiemelkedő falak, tetőszerkezetek, s egyszer csak (2018 végén) teljes egészében előtűntek ez a csodálatos alkotás.*

*Most pedig az épület bejárata fölött olvashatjuk rendeltetését: Orvosi és Módszertani Központ. Az igazi csoda azonban belül van. Mert amit ott látni, az szinte hihetetlen! Az edzőtermeket, azok felszereléseit látva csodálatot válthat ki bármelyik más helyen dolgozó szakemberben. Az átadási ünnepségen nem hiába mondotta a magyar miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára, hogy „a jégkorong Székelyföldön több mint játék, verseny vagy sport: a székely önmeghatározás részévé, közösségépítő erejévé vált.”*

*Magyarország kormányának anyagi és erkölcsi támogatása tehát lehetőséget ad gyermekeink sportéletének helyi kibontakozására, és így a tehetségesebbek nemzetközi elismerésére.*

Németh Szilveszter

## Fontos tudnivalók a szennyvízhálózatra való rácsatlakozásról

Ahogy azt már a tavaly több lapszámunkban is megírtuk, azokon a településeken, ahol ki van építve a szennyvízhálózat, kötelező rácsatlakozni arra, és tilos a szennyvízgödör (emésztőgödör) használata. Ezt a víz- és csatornaszolgáltatásról szóló törvény 19. szakasza írja elő. Mivel Karcfalva és Jenőfalva is a fenti települések közé tartozik, ezért számunkra is kötelező (legyünk akár magánszemélyek, vagy vállalkozások), hogy csatlakozzunk a csatornahálózatra még akkor is, ha saját vízforrással rendelkezünk, nem a hálózati vizet használjuk! Ebben az esetben vízórát kell szerelnünk a saját vízforrásra, mivel a kimenő szennyvizet nem mérik, hanem az elfogyasztott vízmennyiség után állapítják meg a díját.

Karcfalváról és Jenőfalváról eddig 85 személy van nyilvántartva, aki rendelkezik szennyvízbekötéssel. Ez a szám nagyon kevés, főleg annak tükrében, hogy a környezetörtség a közeljövőben ellenőrzéseket tart, és aki nem csatlakozott még, azt 2000-tól 4000 lejig terjedő bírsággal sújthatja!

### CSATLAKOZZON 3 LÉPÉSBEN:

1. Vegye fel a kapcsolatot a területi megbízottakkal, **Gyenge Gizellával (0758 060 491)**, vagy **Boér Tiborral (0758 060 493)**.
2. A területi megbízottnál vagy vállalatunk székhelyén (Csíkszereda, Akác utca 1 szám) számla ellenében fizesse be a mindössze **80 lejes engedélyezési díjat**, és az engedélyt legkésőbb **15 napon belül** kézhez kapja.
3. Miután megbízottunk ellenőrzi a csatlakozás kivitelezését (ezt mindenki maga kell elvégezze/elvégeztesse), azonnal megkötjük a szolgáltatói szerződést.

Harvív Rt.

## A szemétszállítás programja a 2019-es évre

Hónap	Karcfalva	Jenőfalva
Január	10, 24	11, 25
Február	7, 21	8, 22
Március	7, 21	8, 22
Április	4, 17	5, 18
Május	2, 16, 30	3, 17, 31
Június	13, 27	14, 28
Július	11, 25	12, 26
Augusztus	8, 29	9, 30
Szeptember	12, 26	13, 27
Október	10, 24	11, 25
November	7, 21	8, 22
December	5, 19	6, 20

## A szelektíven gyűjtött hulladék elszállítási programja a 2019-es évre

Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
4	1	1	5	3	7	5	2	6	4	8	6

## Tudnivalók a lótenyésztésről

A Hargita Népe közéleti napilap gondozásában megjelenő Székely Gazda 2019.2. lapszámában Domján Levente újságíró fényképekkel illusztrált összeállításában Dr. Suba Kálmán állattenyésztő mérnök időszerű gondolatait közli a lovak tenyésztésével kapcsolatban. Az alábbiakban a szerző írásából ismertetünk részleteket.

„A ló ma az ember szolgálója a munkában, társ a szabadidő eltöltésében, a kikapcsolódásban, a sportban. . . segítség a test és a lélek egészségének megőrzésében vagy visszaadásában. ( . . . ) Szem előtt kell tartani, hogy a ló fűevő, legelő állat. Az összes haszonállat közül leginkább megköveteli, de meg is hálálja a természetszerű tartást.

A tenyésztés alapfeltétele közé tartozik tehát a természetszerű takarmányozás, a minél több szabad mozgás, tiszta levegő, napfény. Nem kedvez a lónak, csak eltűri a lekötést, az állandó istállóban tartást, legelő hiányában a nem természetszerű takarmányozást. Ha ezeket a körülményeket tisztáztuk és tudjuk teljesíteni, akkor jöhet a következő lépés, a párosítás.

A párosítás olyan tenyésztői tevékenység, amely a jobb utódok nyerése céljából a kancát és a mént összeválogatja. ( . . . )

Egy dolgot tudomásul kell vennünk: mégpedig azt, hogy tökéletes ló nincs ( . . . ) a ló akkor jelent genetikai értéket, ha a származása ismert – létezik törzskönyve, származási lapja (certificat de origine) . . .

A tenyésztésbe állítandó kancával szemben támasztott követelmények a jó származás, a jó küllem, különös tekintettel a mozgásszervekre . . . a tenyészcélnak megfelelő jó egyedi teljesítmény. ( . . . ) Ezek után a fedező mént aszerint választjuk meg, hogy az a fejlődést szolgálja a kancák utódaiban, növeli azok tenyészértékét. . . Mindig arra törekedjünk, hogy bizonyos küllemi alakulásban, képességben a kancánál jobb mént válasszunk ki, s ehhez ne sajnáljuk az időt és az energiát. ( . . . ) A párosítás a legfontosabb tenyésztői tevékenység. ( . . . ) Fedeztetni csak a megyei állattenyésztési hivatal által kibocsátott fedeztetési engedéllyel (Autorizație de montă) rendelkező mént lehet használni. ( . . . ) A mén tulajdonosa a fedeztetésről bizonylatot állít ki (Adeverință de montă), ami igazolja a fedeztetés megtörténését és a csikó származását apai vonalon. Ez nagyon fontos a csikó törzskönyvezésénél, valamint a lóútlevél kiállításánál.”





## Digitális bevándorlók és digitális bennszülöttek

Sokszor halljuk, használjuk az X,Y,Z- és Alfa-generáció kifejezéseket a technika fejlődésével és az internethez való viszonyulással kapcsolatosan. Az, hogy kit melyik életkori szakaszában szólított meg az internet, jelentős befolyást gyakorol arra, hogy általában hogyan dolgozza fel az információkat és milyen kommunikációs csatornákat részesít előnyben. A szakemberek által megjelölt évszámok csak körülbelüli értékeket jelölnek, nem lehet teljesen homogén módon elválasztani a nemzedékeket.

Az X-generációhoz az 1965 és 1979 között születettek tartoznak. A digitális világ gyors fejlődésével felnőttkorban találkoztak. Marc Prensky (2001) digitális bevándorlóknak nevezi őket, akik elfogadták a digitális világ új vívmányait, alkalmazkodtak ezekhez, lassan megtanulták kezelni, de fél lábbal továbbra is a múltban élnek. Ragaszkodnak a jól megtanult/bevált szokásokhoz, az elsajátított információkhoz (pl. egy dokumentum kinyomtatása átolvasáskor, javításkor, ellentétben a képernyőn való olvasással).

Az Y-generáció a digitális nemzedék első hullámát képezi. Az 1980 és 1994 között születettek már gyerekkorukban találkoztak az internettel, többségük digitális bennszülöttnek tekinthető Prensky szerint. Nyitottak az újdonságokra, befogadóak, gyorsan sajátítják el a technológiai újdonságokat, nem akarnak úgy élni, mint szüleik, akik sokat dolgoznak a pénzért, robotolnak, és szorongva felelnek meg minden elvárásnak. Új kommunikációs stílussal rendelkeznek. Az élményeket a materiális javak fölé helyezik.

A Z-generáció már egyenesen a technika világába született bele. Ők igazi digitális bennszülöttek. Az 1995 után születettek számára elképzelhetetlen élni mobiltelefonok, számítógépek és más digitális és kommunikációs eszközök használata nélkül. Hozzászoktak, hogy állandó, korlátlan és azonnali hozzáférésük van a világhálóhoz. Számukra az azonnali fogyasztás mellett a „filing” és az élmény talán még inkább fontos, még hozzá most rögtön. Minden egyetlen kattintásra van tőlük. Főleg tartják sokszor az adatok tanulását, hiszen mindenhez villámgyorsan hozzá lehet jutni. Egy részük nemcsak információ-fogyasztó, hanem információ-előállító is (pl. blogok írása, személyes weboldalak készítése, saját filmek feltöltése). Képesek egyszerre több mindennel párhuzamosan is foglalkozni. Szinte mindenhez lehet információt, oktatóanyagot, filmet, közösséget találni, és nem is kell

sokáig keresni. Ennek az az eredménye, hogy néha teljesen meglepő témákban döbbenetesen tájékozottak.

Az Alfa-generáció tagjai a 2010 után született gyerekek. Róluk még keveset tudunk, de nem lehet nem észrevenni a megnevezés szimbolikáját: valami véget ért a Z-generációval, és egy új folyamat kezdődik az Alfával. Hogy ez mi lesz, egyelőre csak találgatjuk. De az biztos, hogy a jövő eszközeit, az „okos” dolgokat már az ők logikájuk szerint fejlesztik, és nekik ezeket tanulni már nem, csak kezelni kell tudni. Több családban előfordul, hogy a nagyobbik gyerek Z-, a kisebbik pedig Alfa-generációs, és tetten érhető, hogy amit a nagyobbik munkával „kijárt” magának, azt a kisebbik sokkal korábban és könnyebben megkapja. Ez a generáció sokkal korábban kezdi el használni a digitális eszközöket, az internetet, mint bármelyik másik generáció, és szinte értelmezni se tudják azokat az eszközöket, amelyeknek nem érintőképernyővel működnek.

A fentiekből következik, hogy a digitális bennszülötteket nem egy generációként, hanem egy populációként írhatjuk le, amely olyan fiatalokból áll, akik a technológiát fejlett módon használják, bizonyos meghatározott módokon viszonyulnak az információhoz, a technológiához és egymáshoz, az ebből adódó problémákhoz, valamint a kreativitás, innováció és tanulás új útjaihoz. A generációs különbségek egyik meghatározó megjelenési színtere az oktatás. A nehézségek áthidalása komoly kihívást jelent az intézmények és a pedagógusok számára is. Rugalmasságot és tudatosságot kíván, hogy észleljük az eltérő megközelítésekkel felfedezett, és helyén kezeljük azokat.

*„A régi metafora szerint a tanár kertész, ugyanis nincs más feladata, mint hogy gyönyörködjön virága egészséges, érett, egyenletes növekedésében, olykor locsolgassa, nevelgesse. A modern felfogás szerint azonban a tanár egy rakétamérnök, akinek alkalmazkodnia kell a gyermekek gyors fejlődési üteméhez, illetve ahhoz, hogy nincsenek előre meghatározott, determinált célok.” (Szabó Éva)*

Gidró Melinda



## Utazónapló Európából

Az előző lapszámban különböző önkénteskedési és utazási lehetőségekről meséltem. Ezennel saját élményeimből szemelgetek.

Utam célja volt, hogy világgá menjek egy kis időre az alapképzés elvégzése után. Eleinte igyekeztem társat keresni a kalandhoz, valakit, aki már tapasztalt ilyeneket, tudja, milyen a hatékony stoppolás hely, jól beszél angolul. Nem találtam, így egyedül indultam el. Mivel nem igazán tudtam, hogy merre tartsak, a spanyolországi El Camino zarándokutat tűztem ki rövidtávú célként. Eljutni az első állomáshoz Franciaországba, Saint-Jean-Pied-de-Portba, végigjárni a 900 km-t, és ha megtetszik a hátizsákos élet, menni fog az angol, szeptemberig vissza se térek.

Februárban kezdődött. Be kell vallanom, motivációm egyike volt már, hogy megszökjek a hosszú tél elől. Az út elejét aprólékosan szerveztem, vonatjegyeket vásároltam, szállást kértem - ahol szükséges volt, roamingot játszottam a telefonra, elbúcsúztam mindenkitől. Szlovénia dombocskái közé tartottam, egy tanyasi kisfaluba, ahol egy kecskefarmot működtető családnak segítettem be egy hétig. A tél elől megszökni nem sikerült. Térdig érő fehérségben építettünk hóvárát, miközben kiskecskék születtek, és a mogyoró virága lefagyott. Csoda volt a szlovén nyelvvél ilyen formában megismerkedni, felfedezni a sok közös magyar és román szavat, ami tulajdonképpen szláv. Hogy a csütörtök, péntek, szánkó, medve mind szláv eredetű, a reka pedig folyót jelent.

Később a latin nyelvekkel volt szerencsém a román miatt, s most igazán megértettem, miért tanítanak latint az iskolában! Mekkora ajándék több nyelv gyökerét kézbe kapni, és idővel kivirágoztatni. A francia és a spanyol érthetőnek tűnt, bár nem mindig volt az, de könnyebben ragadt rám, mint gondoltam volna.

A kecskés hét letelte után már a Mindenségre bíztam magam, és elkezdődött az Utazás. Ljubljanában egy bábkészítő lány látott vendégül. Ő maga cseh-német származású, két évig utazott, és a fővárosi bábszínház ihletésére az önkéntesük lett, ottléte alatt bábokat tanult készíteni. Közben pedig egy francia bábszínészeti egyetemre alkotott vizsgamunkákat: régi bundasálakat alakított bábokká. Ő kalauzolt el a következő állomáshoz, ahol ő már visszajáró önkéntes volt, jó barát. Franciaország déli részén, közel az olasz határhoz egy koraközépkori kisváros, La Brigue egyik tanyáján növénytermesztő kertben segítettem be. La Brigue eredetileg olasz település volt, de a második világháború által francia területre került. Egy hét az Alpok

déli részén ismét szökkenés volt a tél elől. Enyhén nomád körülmények között egy átalakított kisteherautóban laktam. Bár a nappalok plusz fokokat hordoztak, éjjelenként elkélt az esti tűz, a csap elfagyott olykor. A helyzet, hogy nincsen minden kényelem megadatva, különös és éber állapotot eredményezett. Szívőből örvendtem neki, bár a testem néha messzire kívánta. Mosakodásra a jurta kisufojójában volt lehetőségem, viszont a teherautó melegéről én gondoskodtam. Jól esett minden este a saját tüzemmel együtt aludni el.

A pár, aki a kertészetet működtette jurtában él, egyszerű körülmények között a sziklás hegyoldalon. Napi hat óra segítség ellenében étket és otthont, jó embereket kaptam ottlétem idejére. Öröm volt ennyire közel lakni az éghez. Bár a francia angollal lassan ment az ismerkedés, az ismerősök gyerekei roppant türelmes mestereknek bizonyultak. Amint észrevették, hogy barátkoznék, de nem beszélek, diktálták, hogy mit rajzoljak, vagy épp meséskönyvet adtak a kezembe, olvasásra. Ennél egy kis problémába ütköztem, ugyanis nem tudtam franciául olvasni. Végül Gabriel segítségével sikerült, ő olvasta először, én pedig elismételtem a varázslatos szavakat, lö mese.

Egy hét alatt sikerült felderíteni a kisfaluk lakóit. A házakba is bepillantottam, mikor a helyi péknek segítettem kenyereket kihordani kora reggel. Kiderült, hogy lakik ott egy magyar lány is, Csilla. Festőnövényekkel foglalkozik, textilfestéssel. Remélem, még lesz alkalmam tanulni tőle ilyen mesterséget. Vagy ott van Lisa, a Marslakó, aki ősz haja és ráncai ellenére mintha meséből csöppent volna oda, énekesnő volt valamikor, most is csupa mosoly és viccelődés.

Nagyon kedves és befogadó vidék volt ez. Szívesen maradtam volna, és bármikor újra meglátogatnám ezeket az embereket. De az észak felől fújó szelek havat ígértek, továbbindultam nyugat felé. Franciaországban már van kultúrája a stoppolásnak. Sokan a sofőrök közül maguk is körbestoppolták Európát, barátságosak és segítőkészek. Ezért nem is gondolkodtam más utazási lehetőségen. Az első nap kb. 300 km-es utat tűztem ki célul, és az elején sokkal több szerencsém volt, mint tapasztalatom. Néhány autóval eljutottam Nice-től a Marseilles-i letérőig az autópályán, ám itt megrekedtem. Montpellierbe tartottam egy fél éves álomfoszlány miatt. A letérők közti rövid bolyongás után megtalált valaki, és továbbvitt. Végül sötétedés után érkeztem meg a déli városba. Szállásadóm, egy argentin utazó már várt rám.

Folytatása következik.

Kelemen Kinga

## A Határvédelem évszázadai Székelyföldön

(részlet Nagy József történész elemzéséből)



Az elmúlt évszázadokban a székely társadalom férfitagjainak tekintélyes része legtöbbször az adott kor valamely hadszervezetében élte le életét. A székely hadszervezet katonája az Árpádok óta számtalan háborúban, ütközetben vett részt. Egy nagyarányú pusztítással járó tatár támadás a XVII. században végső háborús helyzetet eredményezhetett Székelyföldön, ahol az ellenség feltartóztatására

mozgósították a székely haderőt, gyakran minden épkézláb férfit, ami jól mutatja, hogy kis nemzeteknél a védelem mindig közösségi feladat marad.

A Határvédelem évszázadai Székelyföldön. Csikszék és a Gyimesek vidéke című kötet arra vállalkozik, hogy végigkövesse az Árpádoktól a második világháború végéig Székelyföld hadtörténetét. E kötet nem csupán elméleti tudományos céllal született, hanem gyakorlati haszna abban áll, hogy történeti háttéranyagát képezi egy kiállításnak. Ennek célja a Gyimesi-szoros határvidékként betöltött történelmi szerepének bemutatása, a település, mint a határterület kapujának perspektívájából.

Ezért a különböző korszakokat bemutató fejezetek a székely hadszervezet általános bemutatása mellett, a források engedte mértékben, Szépvíz és a Gyimesek vidékére fókuszálnak.

Az első fejezet szerzője Ladó Árpád-Gellért, aki a XI. századtól a Mohácsi csatáig (1526) foglalja össze a középkori székely hadszervezet történetét.

Szintén a középkorról szól Botár István régész tanulmánya Csíkszentmiklós középkori egyházmegyéről, aki Szépvíz környéki templomok és kápolnák keletkezésének történetét mutatja be.

A harmadik fejezetben B. Szabó János a székelység katonai szerepét mutatja be 1526-1709 között a Magyar Királyság és az Erdélyi Fejedelemség idején. A XVI. század a rendi székely társadalom válsága volt, a XVII. század elején pedig Báthory Zsigmond és Báthory Gábor fejedelmek megpróbálták egyéni úton, nemesi és lófői levelek adományozásával megerősíteni a székely haderőt. A későbbiekben a Habsburg birodalom idején volt probléma a székely haderők létrehozásával (Mária Terézia, 1764 – Madéfalvi veszedelem).

A továbbiakban a kötet tartalmazza az 1914-1918-as időszak eseményeit, valamint az 1940 utáni helyzet alakulását a csíki régióban.

A fenti könyv Karcfalván is bemutatásra kerül 2019. március 25-én este 7 órától a régi tanácsépület (multifunkcionális központ) dísztermében, amelyre mindenkit szeretettel várunk!

### Szójátékok | Készítette: Székely Sándor

1.

sz OL

2.

K  
CS

3.

O  
A

4.

S  
TA

5.

α β  
A

Megfejtések:  
1. Kicsiszol  
2. Kalács  
3. Opera  
4. Saláta  
5. Analfabéta

## VICCEK

### Gyorsvonat Karcfalván

János bácsit megkérdezi egy idegen a karcfalvi vasútállomáson, hogy mikor indul a vonat Csíkszereda felé.

- A gyors öt perc múlva, a személy másfél óra múlva, de azt tanácsolom, hogy a személlyel menjen – válaszol a bácsi.
- Miért? Az lassúbb is, és később is jön – méltatlankodik az idegen.
- Igen, de a gyorsvonat nem áll meg nálunk – mondja János bácsi.

### Udvarhelyen

A csíki bácsi átmegy Udvarhelyre sétélnéni. Amikor hazajön, kérdi tőle a komája:

- Hogy volt? Milyenek az udvarhelyiek?
- Minden rendben volt, csak olyan buták az emberek, hogy az Ő't vizinek azt mondják, Küküllő.

### Ki teremtette a világot?

A háború utáni időben mindent a szovjetek segítségével végeztünk. Párttagfelvételnél megkérdezik, hogy ki teremtette a világot.

- Isten elvtárs két szovjet mérnök segítségével – válaszolja az aspiráns.

### Fényképezés

Egy férfi fényképez. Odarohan hozzá egy nő:

- Valaki fuldoklik!
- Sajnálom, épp kifogyott a filmem.

### Értelmes kislány

A kislány kérdezi az édesanyját:

- Igaz, hogy a mindennapi kenyérünkről a jó Isten gondoskodik?
- Igaz, kislányom.
- És az is, hogy a kisbabát a gólya hozza?
- Az is igaz.
- Akkor minek nekünk a papa?
- 

Fülöp László viccgűjteményéből

## S K A N D I

* POÉN	A PAMPERS IS SZ	RADIO RESEARCH AGENCY	MESEBELI FELŐRIAS	KELET PRINCE EDWARD ISLAND	... AZ ÉLET (MERLE) NEWTON	UTOLSÓ MAGYAR KIRÁLYNÉ	*
ZÉRÓ PZETÓ-ESZKÖZ							FLUOR
HÁJSZOL						FRANCIA SZIGET SEJT VALAMIT	
FŐVOS-HANGSZER EDGAR ALLAN ...							CSAVAR
		ELEKTRON FESZÜLET-FELIRAT		GABONÁT BETAKARÍT BEC. ESZTER			
FOSZFOR REG. NEWSF BICSA TONNA			A MÁJ VÁLADÉKA KÖZSZITAL RESZT			KÉRDŐHANG FAJTA	
EVEN BÉKA IS VAN BETEGSÉG HORVÁTUL					A PANASZ SZAVA CSEHOV SZ.NEVE		
HENRY	JÓD DECI		ROBBANÓ-SZER TÖMÉNY ZSIRADIK			ALÁ TONNA	EZER!
JUTTAT		MÉLY MEGGYŐZŐDÉS A SZÉLEIN BADI					Két székely fivágo üldögel este a tűz mellett. Hosszas hallgatás után megszólal a fiatalabbik: – Bátyám, van másik nadrágja? – Van, fiam. Pár perc múlva ismét megszólal a fiatalabbik: – ... (poén a rejtvényben)!
NÉMETH AUTÓJEL	A FELSZŐ-NEBE ESZAK			NULLA EZE!			
* D							

Készítette: Benedek Enikő

Szerkesztők: SZŐCS László, NÉMETH Szilveszter, KOZMA Anna, SZABÓ Kázmér

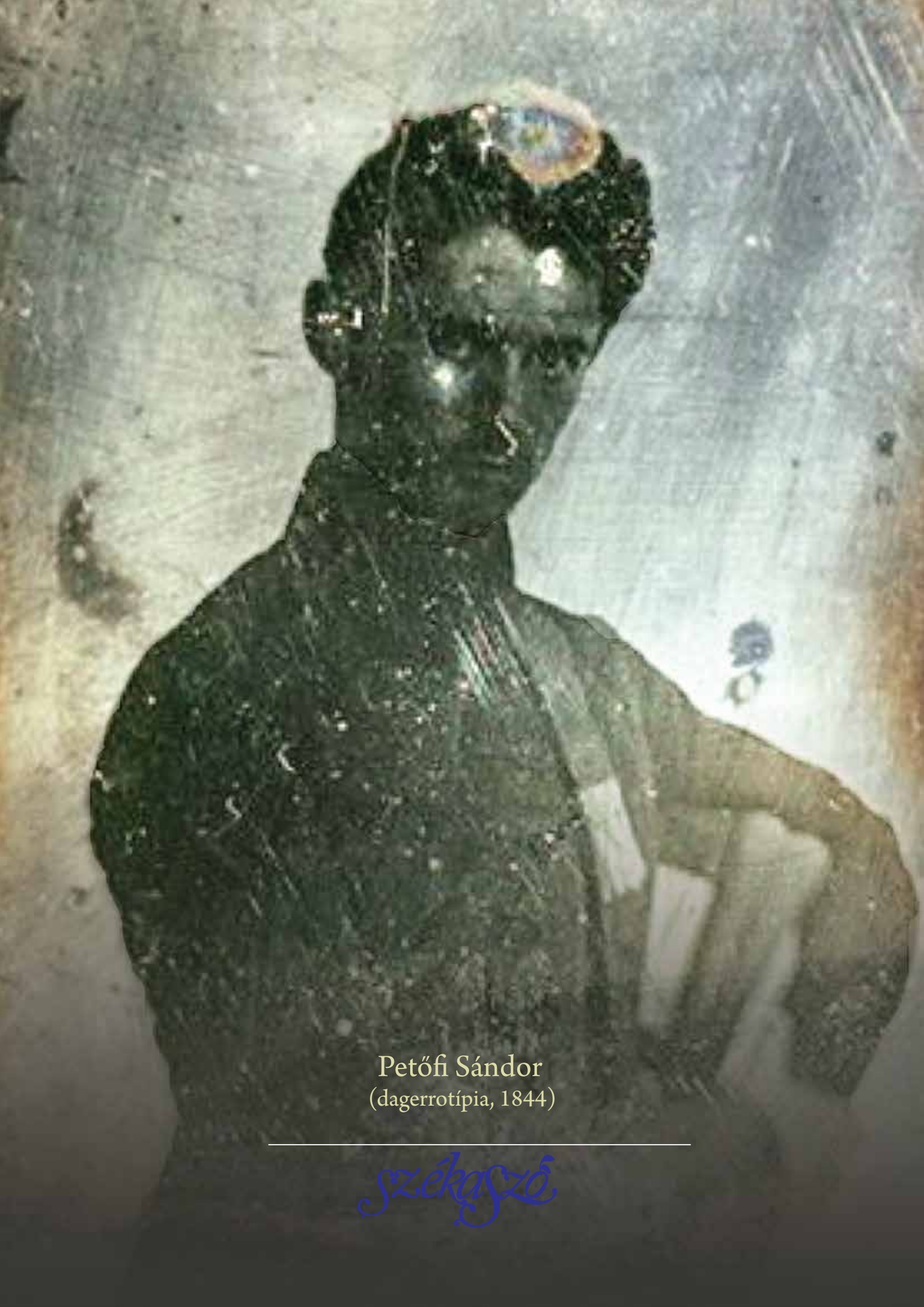
E-mail: szocslaszlo86@yahoo.com, tel: 0745-217076

Arculatterv, tipográfia: ÁDÁM Gyula

Nyomdai kivitelezés: TOP INVEST KFT.

A beküldött írásokat szerzőik előzetes hozzájárulása nélkül, mondanivalójuk tiszteletben tartásával, esetenként szerkesztett formában jelentetjük meg.

*Székaszó*



Petőfi Sándor  
(dagerrotípiá, 1844)

---

*Székeszö*